

राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं
इजलास
माननीय अध्यक्ष श्री किशोर सिलवाल
राजस्व सदस्य श्री जीवनकुमार घिमिरे
लेखा सदस्य श्री डम्बर बहादुर कार्की
फैसला
२०७५/०७६ सालको निर्णय नं. १६८
पुनरावेदन नं. ०७४-RB-००५८
मुद्दा:- मूल्य अभिवृद्धि कर (२०७०/०७१) ।

का.जि.का.म.न.पा. वडा नं.१६ स्थित नेशनल आइसक्रिम इण्डस्ट्रिज प्रा.लि.(स्थायी लेखा नं. ३०२४०६३९१) का तर्फबाट अख्तियार प्राप्त कार्यकारी अधिकृत त्रिलोचन मिश्र....१ } पुनरावेदक

विरुद्ध

आन्तरिक राजस्व कार्यालय क्षेत्र नं.१ बबरमहल काठमाडौं.....१ } प्रत्यर्थी
आन्तरिक राजस्व विभाग, लाजिम्पाट, काठमाडौं.....१

उपस्थित कानून व्यवसायीहरू

पुनरावेदकका तर्फबाट : विद्वान अधिवक्ताहरू श्री त्रिलोचन मिश्र, शरद प्रसाद कोइराला
प्रत्यर्थी कार्यालयहरूका तर्फबाट : श्री उपन्यायाधिवक्ता श्री शम्भु कुमार बस्नेत

सुरू निर्णय गर्ने कार्यालय : आन्तरिक राजस्व कार्यालय काठमाडौं क्षेत्र नं.१

सुरू निर्णय गर्ने पदाधिकारी: प्रमुख कर अधिकृत श्री रमेश अर्याल

सुरू निर्णय मिति : २०७३/०३/३०

प्रशासकिय पुनरावलोकनको निर्णय गर्ने कार्यालय र पदाधिकारी

निर्णय गर्ने कार्यालय: आन्तरिक राजस्व विभाग

निर्णय गर्ने पदाधिकारी: महानिर्देशक श्री चुडामणी शर्मा

निर्णय मिति: २०७३।११।११

यसमा आन्तरिक राजस्व कार्यालय काठमाडौं क्षेत्र नं.१ काठमाडौं समेतको निर्णय उपर राजस्व

न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ६ (१) र मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन २०५२ को दफा ३१क(५) र ३२ बमोजिम यसै न्यायाधिकरणको क्षेत्राधिकार भित्रको भई दर्ता हुन आएको प्रस्तुत पुनरावेदनपत्रको संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर यस प्रकार रहेको छ ।

तथ्य खण्ड

१. पुनरावेदक करदाता नेशनल आइसक्रिम इण्डष्ट्रिज प्रा.लि.को आ.व. २०७०/०७१ को कर लेखा परीक्षण पश्चात भएको प्रतिवेदनको आधारमा मू.अ.कर ऐन. २०५२ को दफा २० बमोजिम कर निर्धारण गरी मू.अ.कर नियमावली २०५३ को नियम २९(१) बमोजिम मु.अ.कर रु.४२,०५,२१०/- र जरिवाना रु.८,४१,०४२/- समेत जम्मा रु.५०,४६,२५२/- को प्रारम्भिक कर निर्धारण गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व कार्यालय, काठमाडौं क्षेत्र नं.१ बबरमहलबाट मिति २०७३/३/१४ मा जारी भएको आदेश ।
२. मिति २०७३/३/१४ मा जारी भएको प्रारम्भिक कर निर्धारण आदेश करदाताले मिति २०७३/०३/१४ मा बुझी लिई मिति २०७३/०३/२१ मा बुँदागत रूपमा जवाफ पेश गरेको ।
३. करदाताले पेश गरेको जवाफी पत्रमा कर निर्धारण हुनु नपर्ने भनी सामान्य जिकिर मात्र लिएको, पुष्टिहुने प्रमाणहरू पेश भएको पाइएन । करदाताले लिएको जिकिर र निजले पेश गरेका प्रमाणबाट करदाता शुद्ध डेरी उद्योग हो भन्ने पुष्टी भएको देखिएन । भन्सार विभागद्वारा प्रकाशित भन्सार महसुल दरबन्दी (हार्मोनाइज्ड सिस्टम २०१२ संस्करणमा आधारित) अन्तर्गत बस्तु वर्गीकरणमा समेत आइसक्रिमलाई भाग ४ दुग्ध उत्पादन तर्फ वर्गीकरण नगरी भाग २१ विविध खाद्य परिकार अन्तर्गत २१.०५ मा वर्गीकरण गरेको देखिएकोले करदाता डेरी उद्योग हो भन्न सक्ने अवस्था देखिदैन । अतः करदाताले डेरी उद्योगले पाउने सुविधा र सुविधा लिने प्रकृत्या सम्बन्धमा कागजात पेश गरेको तर उक्त उद्योग डेरी उद्योग हो भन्ने पुष्टी गर्ने कागजात पेश गर्न नसकेकोले करदाताले आन्तरिक राजस्व विभागको मिति २०६९/१२/३० को निर्णयानुसार डेरी उद्योगहरूले डेरी जन्य बस्तुको करयोग्य उत्पादन बिक्री गर्दा उठाएको मू.अ.करको ५० प्रतिशत मू.अ.कर फिर्ता पाउने भनी सो रकमलाई मू.अ.कर विवरणको अन्य थपघटको क्रेडिट महलमा समायोजन गर्न पाउने व्यवस्था दाबी गरी सो अनुसार रु.४२,०५,२१०/- मिलान गरी नपाउने क्रेडिट दाबी गरेकोले मु.अ.कर ऐन २०५२ (संशोधन सहित) को दफा २० को उपदफा १(घ) अनुसार रु.४२,०५,२१०/-कर निर्धारण गरी मु.अ.कर तर्फ नपाइने क्रेडिट दाबी गरेको कसुरमा सोही ऐनको दफा २९ को उपदफा १(क) बमोजिम २०% ले हुने रु.८,४१,०४२/- जरिवाना गरी सोही ऐनको दफा १९ अनुसार थप दस्तुर एवं दफा २६ बमोजिम व्याज माग गरेको प्रारम्भिक कर निर्धारण आदेश परिवर्तन गर्नु पर्ने नदेखिएकोले प्रारम्भिक कर निर्धारण आदेश बमोजिम नै मू.अ.कर रु.४,२०,५२१०/- र जरिवाना रु.८,४१,०४२/-

समेत जम्मा रु.५०,४६,२५२/- को अन्तिम कर निर्धारण आदेश जारी गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व कार्यालय, काठमाडौं क्षेत्र नं.१ बाट मिति २०७३/०३/३० मा भएको निर्णय पर्चा।

४. आन्तरिक राजस्व कार्यालय, काठमाडौं क्षेत्र नं.१ बाट मिति २०७३/०३/३० जारी गरेको आ.व. २०७०/०७१ को मू.अ.कर तर्फको अन्तिम कर निर्धारण आदेशमा चित्त नबुझी नेशनल आइसक्रिम इण्डष्ट्रिज प्रा.लि.ले प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि मिति २०७३/४/३२ मा आन्तरिक राजस्व विभागमा पेश गरेको निवेदन ।
५. मिति २०७३/३/३० को कर निर्धारण कानून सम्मत भएकोले निवेदकको जिकिर पुग्न सक्दैन भन्ने आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७३/११/११ मा भएको निर्णय ।
६. पुनरावेदक कम्पनी डेरी उद्योग भएकोमा विपक्षी आन्तरिक राजस्व कार्यालय, काठमाडौं क्षेत्र नं.१ बाट कम्पनीलाई ५०% कर फिर्ताको सुविधा नदिने गरी भएको अन्तिम कर निर्धारण आदेश र सो लाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागबाट भएको निर्णय पर्चा कर कानूनको तटस्थताको सिद्धान्त र प्रतिस्पर्धा प्रवर्द्धन सम्बन्धी कानुनी व्यवस्था प्रतिकुल समेत भएकोले विपक्षी कार्यालयबाट मिति २०७३/३/३० मा भएको अन्तिम कर (मु.अ.क.) निर्धारणको निर्णयलाई सदर गरी आन्तरिक राजस्व विभागबाट मिति २०७३/११/११ मा भएको निर्णय उल्टी गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोरा उल्लेख गरी करदाताको तर्फबाट मिति २०७४/५/२८ मा यस न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन पत्र दर्ता भएको ।
७. यसमा मुलुकी ऐन अ.व. २०२ नं.बमोजिम विशेष सरकारी वकिल कार्यालयलाई पेशीको जानकारी दिई नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस न्यायाधिकरणको मिति २०७५/०२/०६ मा भएको आदेश ।

ठहर खण्ड

८. नियम बमोजिम साप्ताहिक तथा दैनिक पेशी सूचीमा चढी पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदन पत्र एवं प्राप्त शुरु मिसिल समेत अध्ययन गरियो ।
९. पुनरावेदक पक्षबाट उपस्थित विद्वान अधिवक्ताहरु श्री त्रिलोचन मिश्र र श्री शरद प्रसाद कोईरालाले आर्थिक ऐन,२०६८ को दफा १८ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नेपाल सरकारले २०६९।१२।१२ मा राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी मू.अ. करमा दर्ता भएका दूग्ध पदार्थको कारोवार गर्ने डेरी उद्योगहरुले आफ्नो कर योग्य उत्पादन विक्री गर्दा संकलन गरेको मू.अ.करको ५० प्रतिशत रकम फिर्ता दिने प्रावधान गरी सो को प्रक्रिया तोक्ने र मापदण्ड निर्धारण गर्ने कार्यको जिम्मेवारी आन्तरिक राजस्व विभागलाई प्रदान गरेको छ। यस प्रावधानलाई ०७०।०७१ र ०७१।७२ को आर्थिक ऐनले समेत निरन्तरता दिएको छ। दुग्ध पदार्थ बाहेक अरुपनि वस्तुको उत्पादन तथा कारोवार गर्ने भए कर विवरण फरक पारी दुग्ध पदार्थको कर लाग्ने विक्री मूल्य र

अन्य वस्तुको कर लाग्ने विक्री मूल्य दुवै विवरण फारम तयार गरी पेश गर्नुपर्ने कितानी कानूनी ब्यबस्था भएको पाईन्छ।

१०. उल्लेखित ब्यबस्थानुसार पुनरावेदक कम्पनीले दुग्ध पदार्थको उत्पादन एवं विक्री वितरण गर्ने डेरी उद्योग सञ्चालन गरी प्रत्येक अवधिको कर विवरण पेश गर्दा दुग्धजन्य पदार्थको विक्रीमा संकलन भएको करको ५० प्रतिशतले हुने रकम कर कट्टी गरी विवरण पेश गर्दै आएकोमा प्रत्यर्थीबाट करकट्टी अमान्य गरेको हुँदा प्रचलित कानूनले प्रदान गरेको सुविधाबाट वञ्चित गरिएको हुँदा साविकको आन्तरिक राजस्व कार्यालय क्षेत्र नं १ बबरमहल काठमाडौंको निर्णय र शुरू कार्यालयकै निर्णय सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय समेत बदर गरी न्याय पाउन पुनरावेदन गरिएको जिकीर प्रस्तुत गर्नु भयो ।
११. प्रत्यर्थी कार्यालय एवं विभाग समेतका तर्फबाट उपस्थित विशेष सरकारी वकिलको कार्यालय काठमाडौंका विद्वान उपन्यायधिवक्ता श्री शम्भु कुमार बस्नेतले पुनरावेदकले कर संकलन गरिसकेको तर निजको उत्पादन अप्रशोधित दुग्ध पदार्थकै उत्पादन हो भन्ने यकिन नभएको, Ice Cream, Candy जस्ता वस्तुको उत्पादन एवं विक्री वितरण गरेको देखिदा कानूनले प्रदान गरेको सुविधा पाउने दुग्धपदार्थजन्य उत्पादन हो भन्न मिल्ने देखिएन । कानूनको मनसाय अप्रशोधित दूध विक्री बढाई किसानलाई लाभान्वित तुल्याउने हो प्रशोधित दूधबाट बन्ने वस्तुको उत्पादकलाई कर फिर्ता गर्ने होईन। पुनरावेदक कम्पनी संकलित मू.अ. कर फिर्ता पाउने वस्तुको उत्पादक र वितरक भएको नदेखिदा प्रत्यर्थी कार्यालय र विभागको निर्णय सदर हुनु पर्छ भन्ने बहस जिकीर प्रस्तुत गर्नु भयो ।
१२. उपरोक्तानुसार दुवै पक्षका विद्वानहरूको बहस सुनी मिसिल संलग्न फायल कागजात हेरी शुरूको निर्णय मिले नमिलेको के रहेछ, पुनरावेदकको जिकीर पुग्न सक्ने हो होईन? भनी हेर्दा निम्नानुसार देखिन आयो ।
१३. (क) पुनरावेदकले कर योग्य उत्पादनमा संकलन गरेको मू.अ. करको ५० प्रतिशत रकम फिर्ता पाउने डेरी उद्योगको सारवान अधिकार हो कर निर्धारणको आदेशमा उल्लेख भए बमोजिम नपाउने कर कट्टी लिएको अवस्था होईन भन्ने जिकीर लिएकोमा, भन्सार विभाबाट प्रकाशित भन्सार महसुल दरवन्दी (Harmonized System-2012 संस्करणमा आधारित) अन्तर्गत वस्तु वर्गीकरणमा आईसक्रिमलाई भाग - ४ दुग्ध उत्पादन तर्फ वर्गीकरण नगरी भाग २१ विविध खाद्य परिकार अन्तर्गत २१.०५ मा वर्गीकरण देखिएकोले उक्त आईसक्रिम उद्योगलाई डेरी उद्योग भन्न सकिने अवस्था नदेखिएको र पुनरावेदक उद्योग अप्रशोधित दूधबाट दुग्धजन्य पदार्थ उत्पादन गर्ने नभई आइसक्रिम तथा क्याण्डी उत्पादन गर्ने उद्योग रहेकाले डेरी उद्योगले पाउने कर सुविधा बमोजिम मू.अ. कर फिर्ता लिने प्रक्रिया लागु हुने अवस्था देखिदैन ।

१४. पुनरावेदक करदाता उद्योग विभागमा दर्ता हुँदा प्राप्त गरेको प्रमाणपत्रमा उद्योगको उद्देश्यमा "विभिन्न स्वादका आइसक्रिम तथा दूधबाट अन्य खाद्य पदार्थ उत्पादन गर्ने" उल्लेख भएको पाइन्छ । त्यस्तै मिति २०७०/१/२५ मा उद्योग विभागबाट प्रमाणित गरि लिएको "उद्योग दर्ता विवरण"मा समेत सोही व्यहोरा उल्लेख भएको देखिन्छ । पुनरावेदक उद्योगले दूधबाट आइसक्रिम लगायतका खाद्य बस्तु उत्पादन गरेकोमा विवाद रहेको देखिदैन । नेपाल राजपत्रमा मिति २०६९/१२/१२ मा नेपाल सरकारले प्रकाशित गरेको सूचनामा डेरी उद्योगहरूले आफ्नो कर योग्य उत्पादन विक्री गर्दा उठाएको मूल्य अभिवृद्धी गरेको पचास प्रतिशत फिर्ता दिने निर्णय गरेको भन्ने व्यहोरा देखिन्छ । पुनरावेदक उद्योगले उत्पादन गरेका दुग्धजन्य खाद्य पदार्थ र उक्त राजपत्रको सूचनामा भनिएको "डेरी उद्योगका" उत्पादनहरूमा के फरक छ? भन्ने तर्फ हेर्नु पर्ने देखिन आयो । भन्सार विभागबाट प्रकाशित भन्सार महसुल दरबन्दी(जुन वस्तु वर्गीकरण हार्मोनाइज्ड सिस्टममा आधारित रहेको)मा आइसक्रिम भाग ४ दुग्ध उत्पादन तर्फ वर्गीकरण नगरी भाग २१ अन्तर्गत विविध खाद्य पदार्थ भनी वर्गीकरण भएको पाईन्छ । डेरी उद्योग र दुग्ध जन्य पदार्थबाट बन्ने विविध खाद्य पदार्थमा फरक रहेको छ भन्ने तथ्य कृषि विकास मन्त्रालयले मिति २०७१/०३/१८ मा अर्थ मन्त्रालयलाई लेखेको पत्रमा दूधबाट उत्पादन भएका विभिन्न वस्तुका नाम उल्लेख भएका मध्ये आइसक्रिम समेत रहेको र दूध सरह सुविधा उपलब्ध गराउन अनुरोध गरेको देखिन्छ । डेरी उद्योगको उत्पादनका परिकार एवं परिभाषा कहि कतै उल्लेख नभएको भए पनि "डेरी उद्योग" भन्नाले अप्रशोधित दूध प्रशोधन गरी क्रिम, प्रशोधित दूध र प्रशोधित दूधबाट दहि पनि र एवं होलमिल्क जस्ता वस्तु उत्पादन गर्ने उद्योग हो भन्ने देखिन्छ । पुनरावेदक उद्योगले अप्रशोधित दूध कच्चा पदार्थको रूपमा प्रयोग गरेको नदेखिँदा डेरी उद्योगले पाउने नेपाल राजपत्रमा मिति २०६९/१२/१२ मा प्रकाशित सूचना बमोजिम कर फिर्ताको सुविधा पाउनु पर्छ भन्न कानूनतः मिल्ने देखिएन ।

१५. अतः माथि विवेचित आधारमा स्थायी लेखा नं.३०२४०६३९१ भएका पुनरावेदक करदाता नेशनल आइसक्रिम इण्डष्ट्रिज प्रा.लि.को आ.ब.२०७०/०७१ को मुल्य अभिवृद्धी कर निर्धारणका सम्बन्धमा साविक आन्तरिक राजस्व कार्यालय क्षेत्र नं.१ (हाल आन्तरिक राजस्व कार्यालय पुतलीसडक) बाट मिति २०७३/०३/३० मा भएको निर्णयलाई समर्थन गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागले मिति २०७३/११/११ मा गरेको निर्णय मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ । पुनरावेदकको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन । अरुमा तपसील बमोजिम गर्नु ।

तपसील

विशेष सरकारी वकीलको कार्यालय काठमाण्डौलाई फैसलाको जनाउ दिनु । १
सरोकारवाला पक्ष नक्कल माग गर्न आए नियमानुसार नक्कल दिनु । २

फैसलाको विद्युतीय प्रति अपलोड गरी प्रस्तुत मुद्दाको दायरीको लगत कट्टा गर्नु र शुरु तथा रेकर्ड मिसिल नियमानुसार गरी अभिलेख शाखामा बुझाई दिनु।.....३

किशोर सिलवाल
(अध्यक्ष)

उक्त रायमा हामीहरु सहमत छौं ।

डम्बर बहादुर कार्की
(लेखा सदस्य)

जीवन कुमार घिमिरे
(राजस्व सदस्य)

फैसला तयारीमा सहयोग गर्ने:-

विश्वराज कुइकेल(शाखा अधिकृत)

इति सम्बत् २०७६ साल असार महिना ०३ गते रोज ३ शुभम् .....